

UIT DE HISTORIE VAN KOEDIJK

door J.P. Geus

XXXXI - Dorpsvroedvrouwen

Vroedvrouwen kregen van het dorpsbestuur meestal een vaste beloning voor het verlenen van hulp bij geallimenteerde armen en andere minder draagkrachtige dorpsgenoten. Zij werden daarom door het dorpsbestuur aangesteld en komen in diverse officiële stukken voor. De oudst bewaard gebleven vermelding stamt uit het jaar 1639. Er waren toen twee vroedvrouwen. Gerritje Jansdochter ontving jaarlijks f 40,- en Neeltje Jansdochter haar traktement was toen f 23,- per jaar.

In 1644 is hun salaris gelijkgetrokken en ontvingen zij ieder f 33,-. In 1647 is Gerritje van het toneel verdwenen en moet Neeltje Jansdochter het werk alleen doen voor f 66,- per jaar. Haar traktement wordt in 1651 nog verhoogd tot f 75,- per jaar. Vermoedelijk is zij kort daarna overleden.

In 1652 doet Annetje Frederickx haar intrede. Zij krijgt een jaarloon van f 100,- terwijl bovendien haar huishuur, ad f 20,- per jaar, door het dorp wordt betaald.

Zij komt voor onder de benamingen Vroedvrouw, Vroedwif en Vroemoer en als zij in maart 1677 reeds is overleden komt zij in de administratie van de Weeskamer nog voor als Anne Moer.

Haar opvolgster is Lijsbet Jans Tiljes (ook wel Thill). Haar salaris blijft aanvankelijk gelijk, maar in 1692 krijgt zij geen turf meer en komt de vergoeding van huishuur te vervallen. Zij overlijdt in april 1707.

Op een veel later tijdstip verschijnt Leentje Sijmons, ook wel genoemd Leentje Bakker. Zij kwam in 1755 met een kerkelijke attestatie van Opperdoes en had ook tijdelijk te Warder gewoond. Zij woonde te Koedijk in een huis dat eigendom van het dorp was, doch waarschijnlijk was zij met haar beloning en huisvesting niet tevreden. Op 7 augustus 1760 verscheen zij met haar man voor schepenen en werd er een akte opgemaakt waaruit blijkt dat haar salaris verhoogd wordt van f 100,- tot f 110,- per jaar plus vrij wonen. Het dak van het huis zal waterdicht worden gemaakt en de regenwaterbak zal geheel worden vernieuwd. Zij moet dan echter wel beloven niet naar andere plaatsen te solliciteren of zich naar elders begeven om daar hulp te verlenen.

In 1773 kwam zij in opspraak. Maria Haak, de vrouw van de chirurgijn Theunis ten Heuvel, beschuldigde haar van moord op haar kind. Mr. ten Heuvel voegde er nog aan toe, dat zij God weet hoeveel kinderen met die schurk om het leven heeft gebracht. Met "die schurk" bedoelde hij zijn collega Dirk Borsenius, die eveneens chirurgijn was te Koedijk.

Een andere vroedvrouw was Aaltje Nieuwpoort. Zij kwam in 1803 met een kerkelijke attestatie uit Egmond aan Zee. De diaconie van Koedijk betaalde in datzelfde jaar f 30,- aan haar voor het leren van het vroedvrouwschap.

De voorlopig laatste vroedvrouw was Johanna Helena Dollee. Zij was in Haarlem geboren en overleed te Koedijk op 27 december 1856 in de leeftijd van 53 jaar.

Inmiddels had Matthijs Nicolaas Melchior zich te Koedijk gevestigd als genees-, heel- en verloskundige. Het gemeentebestuur besloot in 1857 om hem tegen een beloning van f 75,- per jaar als verloskundige voor armen der gemeente te benoemen.

De periode van Vroedvrouwen was daarmee te Koedijk voorlopig beëindigd.